

ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-54-1>

УДК [339.13.028:338.439]:355.018

*Антонюк П. О., к.е.н.,
с.н.с. відділу ринкових механізмів та структур
Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України»
paul_antonyuk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-8100-2563*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОЛІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Анотація. Дослідження присвячене аналізу перспектив розвитку ринку олійної продукції України в контексті повоєнного відновлення та євроінтеграційних процесів. Обґрунтовано стратегічні напрями модернізації цього ринку. Сформовано рекомендації щодо інноваційного оновлення аграрного сектору, розвитку інфраструктури та логістичних ланцюгів, механізмів фінансування і державної підтримки. Виявлено необхідність адаптації виробничих процесів до європейських стандартів та регуляцій, що сприятиме розширенню доступу до ринків ЄС. Особливу увагу приділено збільшенню частки олійних культур у структурі сільськогосподарського виробництва та забезпеченню сталого розвитку, зокрема впровадженню екологічних практик. Розглянуто питання підвищення конкурентоспроможності української продукції на світових ринках через виробництво продукції з високою доданою вартістю та формування позитивного іміджу на міжнародній арені.

Ключові слова: стратегія, напрями розвитку, ринок, ринок олії, продукція, воєнне відновлення, повоєнне відновлення, євроінтеграція.

JEL code classification: O13, Q10

Постановка проблеми. Повоєнне відновлення України є одним із найважливіших викликів сучасності, адже воно охоплює широке коло економічних, соціальних та інфраструктурних завдань. У цьому контексті стратегічний розвиток аграрного сектору, зокрема ринку олійної продукції, набуває особливого значення. Україна є одним із провідних світових виробників і експортерів соняшникової олії, а також перспективним гравцем у виробництві ріпакової та соєвої продукції. Таким чином, розвиток цього ринку може стати потужним каталізатором для економічного зростання, залучення інвестицій та інтеграції в європейський економічний простір.

Ефективність державної політики у цьому секторі значною мірою залежить від комплексного підходу, який включатиме розвиток інфраструктури та логістичних ланцюгів, адаптацію до європейських стандартів, забезпечення екологічної відповідальності та стимулювання збільшення частки олійних культур у структурі сільськогосподарського виробництва. Особливу увагу слід приділити підтримці малих та середніх фермерських господарств через доступ до фінансових інструментів і механізмів державної підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх публікацій щодо функціонування ринку олійної продукції в Україні під час війни вказує на декілька важливих тенденцій та викликів Луцій О., Бондаренко В. в своїх роботах розглядають механізми забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу. Інноваційному забезпеченню аграрного сектору економіки серед іншого присвячені роботи Мазуренко О., Столярчук Н. [3]. Питання формування стратегій інноваційного розвитку аграрного сектора та фінансування їх реалізації в свої працях підіймають Сус Т., Ємець О., Мовчун С., Онишко С. [4]. Ряд експертів, зокрема Малюта Л., Рудан В., Балусевський К. [5]

в своїх публікаціях аналізують проблеми та перспективи розвитку транспортної логістики України в умовах воєнного стану. Окремий блок публікацій присвячено питанням екологічного підприємництва в Україні, зокрема такі науковці, як Шуляк Б., Кравченко М. присвячують цьому свої публікації. Дослідження також наголошують на важливості інвестицій у відновлення та трансформацію аграрного сектору, що може включати створення нових переробних підприємств, підвищення ефективності виробництва та розширення експортних ринків, враховуючи стратегічні напрями повоєнного відновлення України, це можемо бачити в роботах Король О., Літковець Ю.

Формулювання цілей статті. Мета статті – виділення стратегічних напрямів розвитку ринку олійної продукції України в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграції, визначення ключових викликів та можливостей галузі, а також розробка рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності української олійної продукції на європейському та глобальному ринках.

Виклад основного матеріалу. Ринок олійної продукції відіграє ключову роль у структурі агропромислового комплексу України, забезпечуючи значну частину валового внутрішнього продукту, зайнятості населення та експортних доходів. У передвоєнний період Україна утримувала провідні позиції серед світових експортерів соняшникової олії, займаючи понад 50% світового ринку [1]. Військова агресія проти України спричинила серйозні виклики для цього сектору, включаючи руйнування виробничих і логістичних потужностей, блокаду портів, скорочення посівних площ і зростання виробничих витрат. У таких умовах відновлення та розбудова системи ринків олійної продукції є важливим елементом загального Плану повоєнного відновлення країни.

Особливу актуальність це питання набуває в контексті євроінтеграційних прагнень України, адже гармонізація із законодавством і стандартами Європейського Союзу відкриває нові можливості для виходу української продукції на міжнародні ринки, залучення іноземних інвестицій і зміцнення економічної безпеки держави. Для цього необхідно не лише відновити довоєнний рівень виробництва, але й здійснити глибокі структурні перетворення, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності галузі в умовах глобальної економіки.

Одним із ключових напрямків є впровадження інновацій та сучасних технологій у виробничі процеси. Технології точного землеробства, автоматизація та цифровізація можуть стати основою для підвищення продуктивності та зниження витрат. Водночас необхідно модернізувати логістичну інфраструктуру, включаючи порти, залізниці та елеваторні потужності, щоб забезпечити ефективний ланцюг постачання продукції до кінцевих споживачів.

Важливим аспектом є адаптація до європейських стандартів якості та безпеки харчових продуктів. Відповідність цим стандартам є не лише умовою доступу на ринки ЄС, але й важливим інструментом для підвищення довіри до української продукції на глобальному рівні. Також значущим є питання сталого розвитку, включаючи впровадження екологічних практик і розвиток органічного виробництва, що відповідає сучасним трендам і вимогам споживачів у країнах Європи.

Додатково, розбудова ринків олійної продукції вимагає активної державної підтримки у формі фінансування, субсидій і стимулювання приватних інвестицій. Особлива увага повинна бути приділена малим і середнім виробникам, які становлять основу аграрного сектору країни, але часто стикаються із труднощами доступу до ресурсів і ринків.

Таким чином, розвиток ринку олійної продукції в Україні є не лише економічним, але й стратегічним завданням, яке впливає на соціально-економічну стабільність країни, її інтеграцію до європейського економічного простору та зміцнення позицій у світовій торгівлі. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування науково обґрунтованих рекомендацій для органів державної влади, спрямованих на забезпечення довгострокової ефективності, стійкості та конкурентоспроможності ринку що досліджується.

В цілому можемо вділити такі основні стратегічні напрямки:

1. Модернізація аграрного сектору через інновації та технології [2–4].

Повоєнне відновлення економіки України вимагає переосмислення стратегічних напрямків розвитку ключових секторів, зокрема аграрного, який виступає фундаментом економіки країни. Ринок олійної продукції, що має значний експортний потенціал, потребує інтеграції інноваційних рішень для забезпечення стійкого зростання, підвищення конкурентоспроможності та відповідності вимогам європейського ринку.

Інновації в аграрному секторі: ключові вектори.

Цифровізація аграрного виробництва: використання сучасних цифрових технологій, таких як штучний інтелект, дрони, геоінформаційні системи (ГІС) та сенсори для моніторингу стану ґрунтів і посівів, сприяє підвищенню ефективності виробництва олійних культур. Цифрове управління ресурсами дозволяє зменшити витрати, підвищити врожайність і забезпечити сталий розвиток.

Біотехнології та селекція: інтеграція генетично покращених сортів олійних культур, стійких до кліматичних змін і хвороб, є критично важливою. Використання біологічних добрив та інноваційних агрохімікатів допомагає зберігати родючість ґрунтів і зменшувати екологічний вплив аграрного виробництва.

Розвиток зеленої енергетики: використання біоенергетичних установок для переробки відходів олійної промисловості сприяє забезпеченню енергетичної незалежності підприємств, одночасно вирішуючи питання утилізації відходів.

Логістичні інновації та трейдинг: автоматизація складських операцій, впровадження блокчейн-технологій для забезпечення прозорості торгових угод і використання інноваційних підходів до транспортування олійної продукції дозволять розширити доступ до міжнародних ринків.

Агросектор стикається з руйнуванням інфраструктури, нестачею робочої сили і обмеженням фінансових ресурсів. Однак ці виклики можуть бути перетворені у можливості шляхом залучення іноземних інвестицій, співпраці з європейськими партнерами та інтеграції технологій.

Важливим аспектом є адаптація до стандартів ЄС у сфері безпеки харчових продуктів, екологічної відповідальності та відстежуваності виробництва. Сертифікація продукції за європейськими вимогами стане передумовою для розширення ринків збуту. Модернізація аграрного сектору через інновації є ключовою умовою для відновлення економіки України та інтеграції у європейське співтовариство. Орієнтація на технологічні прориви, екологічну сталість та відповідність міжнародним стандартам дозволить ринку олійної продукції стати драйвером розвитку економіки у пост конфліктний період.

Модернізація аграрного сектору через інновації є ключовою умовою для відновлення економіки України та інтеграції у європейське співтовариство. Орієнтація на технологічні прориви, екологічну сталість та відповідність міжнародним стандартам дозволить ринку олійної продукції стати драйвером розвитку економіки у постконфліктний період.

2. Розвиток інфраструктури та логістичних ланцюгів [5–8].

Розбудова інфраструктури та оптимізація логістичних ланцюгів є критичним компонентом відновлення економіки України та забезпечення ефективного функціонування аграрного сектору, зокрема ринку олійної продукції. Цей напрямок відіграє ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності української продукції, інтеграції в європейські ринки та формуванні стійких умов для довгострокового розвитку.

Інфраструктура як основа для ефективної логістики.

1. Відновлення транспортної інфраструктури: масштабні руйнування транспортних шляхів, зокрема залізниць, автомобільних доріг, портів і логістичних центрів, значно ускладнюють експортно-імпорتنі операції. Відновлення цих об'єктів з урахуванням сучасних технічних стандартів сприятиме оптимізації витрат на транспортування, зменшенню втрат продукції та збільшенню швидкості її доставки.

2. Розвиток мультимодальних логістичних систем: використання поєднання різних видів транспорту (залізничного, автомобільного, морського та річкового) для перевезень олійної продукції є ключовим підходом до мінімізації логістичних витрат і забезпечення

безперервності поставок. Особлива увага має приділятися розвитку внутрішніх водних шляхів, що мають високий потенціал для перевезення насипних вантажів.

3. Складська інфраструктура: модернізація та розширення складських потужностей для зберігання олійних культур і продуктів їхньої переробки дозволяє забезпечити належну якість продукції та зменшити втрати під час зберігання. Використання сучасних технологій, таких як автоматизація складів і впровадження систем управління запасами (WMS), підвищує ефективність управління логістичними потоками.

Логістичні ланцюги: від поля до кінцевого споживача.

1. Оптимізація транспортних маршрутів: розробка нових логістичних маршрутів, які враховують геополітичні зміни, необхідна для забезпечення стабільності експорту. Особливу роль у цьому контексті відіграють європейські транспортні коридори, інтеграція з якими відкриває нові можливості для українських виробників.

2. Технології для відстеження логістичних процесів: інтеграція блокчейн-технологій і IoT-пристроїв у логістичні процеси сприяє підвищенню прозорості та надійності поставок. Такі технології дозволяють відстежувати маршрут продукції, її стан і дотримання термінів доставки в реальному часі.

3. Міжнародна сертифікація та стандартизація: відповідність європейським стандартам транспортування та зберігання є необхідною умовою для виходу на ринки ЄС. Це включає сертифікацію логістичних процесів відповідно до вимог HACCP, ISO 22000 та інших міжнародних стандартів.

Євроінтеграція вимагає значної адаптації логістичної інфраструктури до стандартів ЄС, включаючи розширення вузлів міжнародного сполучення, покращення транспортного сполучення з європейськими портами та інтеграцію з європейськими логістичними мережами. У той же час, співпраця з європейськими партнерами відкриває можливості для залучення інвестицій, отримання технологічної підтримки та використання передових практик.

Розвиток інфраструктури та логістичних ланцюгів є ключовим фактором для відновлення ринку олійної продукції України. Впровадження сучасних технологій, інтеграція в європейські логістичні мережі та забезпечення екологічної стійкості сприятимуть зміцненню позицій України на міжнародному ринку, забезпечуючи її економічну стабільність у пост конфліктний період.

3. Розвиток фінансування та державної підтримки [9–11].

Ефективне фінансування та цілеспрямована державна підтримка є фундаментальними умовами для відновлення і довгострокового розвитку аграрного сектору, зокрема ринку олійної продукції, в умовах повоєнного відновлення та інтеграції України до європейського економічного простору. Стратегічне спрямування фінансових ресурсів на модернізацію, інновації та інфраструктуру сприятиме зміцненню конкурентоспроможності українських виробників та їх адаптації до нових економічних реалій.

Роль фінансування у розвитку ринку олійної продукції.

1. Залучення інвестицій: інвестиції в аграрний сектор, зокрема у виробництво, переробку та експорт олійних культур, є основою для його відновлення. Залучення міжнародних донорів, фінансових інституцій та іноземних інвесторів сприятиме відновленню зруйнованої інфраструктури та впровадженню сучасних технологій.

2. Фінансові інструменти для аграріїв: надання доступних кредитних продуктів, пільгових позик та лізингових програм для закупівлі техніки, насіння та добрив дозволяє фермерам ефективно відновлювати та розширювати виробництво олійних культур. Особливу увагу слід приділяти умовам кредитування малих і середніх фермерських господарств, які становлять основу аграрної економіки України.

3. Страхування аграрних ризиків: використання програм страхування від погодних, економічних та геополітичних ризиків забезпечує стабільність доходів агровиробників і сприяє залученню фінансування. Державна підтримка у вигляді субсидій на страхові премії є важливою умовою для розвитку цього напрямку.

Державна підтримка: пріоритети та механізми.

1. Програми субсидій та грантів: державна підтримка у формі субсидій на закупівлю сучасної техніки, впровадження інноваційних технологій та розвиток переробних потужностей дозволить стимулювати зростання продуктивності та підвищення якості продукції. Крім того, грантові програми можуть бути спрямовані на екологічно стійкі проекти, що відповідають європейським стандартам.

2. Підтримка експорту: надання державних гарантій для експортних кредитів, компенсація витрат на сертифікацію продукції відповідно до вимог ЄС, а також створення експортно-кредитного агентства сприятимуть виходу українських виробників на нові ринки та зміцненню їх позицій на міжнародній арені.

3. Фонд відновлення аграрного сектору: запровадження цільового фонду для фінансування проектів у сфері виробництва та логістики олійних культур сприятиме їхньому комплексному розвитку. Цей фонд може стати інструментом для акумулювання міжнародної допомоги та спрямування її на пріоритетні напрями.

4. Стимулювання приватно-державного партнерства (ПДП): участь приватного бізнесу у спільних проектах із державою дозволяє ефективно використовувати ресурси та зменшувати фінансове навантаження на бюджет. Зокрема, ПДП може застосовуватись для будівництва логістичної інфраструктури, розвитку біоенергетичних потужностей та створення сучасних переробних комплексів.

Інтеграція до європейського ринку створює значний потенціал для залучення фінансування через участь у програмах ЄС, таких як Horizon Europe, European Green Deal та інших. Українські виробники можуть скористатися фінансовими інструментами Європейського інвестиційного банку (ЕІВ) та Європейського банку реконструкції та розвитку (ЕБРД). Проте важливо забезпечити прозорість і цільове використання фінансових ресурсів, а також адаптацію українського законодавства до європейських стандартів.

Розвиток фінансування та державної підтримки є ключовим інструментом для відновлення ринку олійної продукції в Україні. Збалансоване використання державних і міжнародних ресурсів, орієнтація на інновації та прозорі механізми розподілу фінансів сприятимуть інтеграції України до європейського економічного простору та забезпечать довгострокову стабільність аграрного сектору.

4. Адаптація до європейських стандартів та регуляцій [12].

Інтеграція України до європейського економічного простору передбачає глибоку адаптацію національних стандартів, регуляцій та практик до вимог Європейського Союзу (ЄС). Це є необхідною умовою для забезпечення доступу української олійної продукції на ринки ЄС, підвищення її конкурентоспроможності та зміцнення позицій України як важливого гравця на глобальному агропромисловому ринку.

Значення адаптації до європейських стандартів.

1. Доступ до ринку ЄС: впровадження європейських стандартів харчової безпеки, екологічної відповідальності та сертифікації продукції є обов'язковою умовою для експорту до країн ЄС. Це дозволяє зменшити бар'єри для української продукції, розширити ринки збуту та зміцнити довіру до українських виробників.

2. Підвищення якості продукції: відповідність продукції високим стандартам ЄС стимулює впровадження сучасних технологій, удосконалення процесів виробництва та переробки, що забезпечує кращу якість і екологічну стійкість.

3. Стимулювання інновацій: гармонізація регуляторних вимог із європейськими створює передумови для використання передових агротехнологій, біотехнологій і цифрових рішень, що сприяє модернізації аграрного сектору.

Основні напрями адаптації

1. Харчова безпека та якість продукції:

- впровадження систем управління якістю, таких як HACCP (аналіз ризиків і критичні контрольні точки) та ISO 22000, для забезпечення безпечності олійної продукції;
- сертифікація продукції відповідно до стандартів GlobalGAP для сільськогосподарських виробників, що забезпечує її відповідність міжнародним вимогам.

2. Екологічна стійкість:

- виконання вимог Європейського зеленого курсу (European Green Deal), які передбачають зменшення використання хімічних добрив, пестицидів і викидів парникових газів;
- перехід на органічне виробництво, що передбачає мінімальний вплив на довкілля та відповідає попиту європейських споживачів.

3. Відстежуваність продукції:

- створення прозорих систем відстежуваності продукції на всіх етапах виробничо-логістичного ланцюга (traceability systems), що дозволяє забезпечити довіру до продукції на міжнародному ринку.

4. Етикетування та маркування:

- відповідність вимогам ЄС до етикетування харчових продуктів, які включають чітке зазначення складу, походження, алергенів і поживної цінності.

5. Регуляторна гармонізація:

- уніфікація українського законодавства з регламентами та директивами ЄС у сфері аграрної політики, безпеки харчових продуктів, екології та торгівлі.

Адаптація до європейських стандартів і регуляцій є стратегічним пріоритетом для українського ринку олійної продукції в контексті євроінтеграції. Цей процес сприяє підвищенню якості продукції, екологічній відповідальності та зміцненню міжнародної конкурентоспроможності. Успішна адаптація можлива за умови тісної співпраці держави, бізнесу та міжнародних партнерів, а також цільового використання ресурсів і інвестицій.

Висновки. Проведене дослідження дозволило зробити наступні рекомендації для органів державної влади України щодо стратегічних напрямків розвитку ринку олійної продукції в контексті повоєнного відновлення та євроінтеграції

Модернізація аграрного сектору через інновації та технології

Для уряду:

- ініціювати законодавчу базу для підтримки технологічних інновацій в аграрному секторі через програму фінансування та субсидування інноваційних розробок для малого та середнього агробізнесу (особливо для олійних культур). Пропонувати податкові пільги та державні гранти для підприємств, що впроваджують передові технології та екологічні практики;
- створити програми підтримки для малих та середніх агровиробників, які будуть стимулювати покупку нової техніки та технологій для обробітку олійних культур, включаючи пільгові кредити з державною підтримкою.

Для Верховної Ради:

- прийняти законодавчі ініціативи для створення інституту «Аграрних технологій та інновацій», що працюватиме як науково-дослідний центр для розробки та впровадження інноваційних рішень в аграрному секторі (наприклад, генетичні модифікації, біотехнології);
- запровадити зміни до Закону «Про підтримку сільського господарства України» з фокусом на технічне переозброєння підприємств для обробки олійних культур».

Для органів місцевого самоврядування:

- розробити та впровадити на місцевому рівні програми по підтримці аграріїв у використанні новітніх технологій, особливо в постраждалих регіонах.

Розвиток інфраструктури та логістичних ланцюгів

Для уряду:

- прискорити відновлення та модернізацію транспортної інфраструктури, зокрема доріг, залізничних колій, портових потужностей, щоб забезпечити ефективне транспортування олійних культур до переробних підприємств. Для цього необхідно внести зміни до Закону «Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період» в частині розвитку транспортної інфраструктури України»;
- розробити план інтеграції міжгалузевих транспортних рішень, зокрема для аграріїв та переробників, що включатиме переорієнтацію на інтермодальний транспорт, а також підтримку будівництва логістичних хабів на території України.

Для Верховної Ради:

- прийняти законодавчі ініціативи, які дозволять забезпечити пільгове кредитування для відновлення та модернізації логістичної інфраструктури в аграрних регіонах України.

Для органів місцевого самоврядування:

- спільно з аграрними асоціаціями організувати роботу з покращення локальних логістичних мереж (наприклад, створення складів для зберігання олійних культур та запровадження місцевих транспортних рішень для перевезення продукції).

Розвиток фінансування та державної підтримки

Для уряду:

- створити фонд державної підтримки для агровиробників, який забезпечить фінансування для модернізації виробничих потужностей, закупівлі сільськогосподарської техніки, а також наукових розробок у галузі олійних культур;

- розробити програму страхування сільськогосподарських підприємств від воєнних ризиків та природних катастроф, що знижуватиме ризики для інвесторів.

Для Верховної Ради:

- запровадити законодавчі зміни в Податковий кодекс, що надаватимуть податкові пільги на інвестиції в олійну галузь, а також на інноваційні підприємства в аграрному секторі.

Для органів місцевого самоврядування:

- розробити місцеві програми підтримки підприємств аграрного сектору, зокрема через пільгове кредитування, надання субсидій для закупівлі техніки та удосконалення виробничих потужностей.

Адаптація до європейських стандартів та регуляцій

Для уряду:

- ввести законодавчі ініціативи щодо сертифікації продукції на відповідність стандартам Європейського Союзу, зокрема для олійних культур, що дозволить аграріям виходити на європейські ринки;

- підготувати план адаптації аграрного законодавства до європейських вимог щодо безпеки харчових продуктів та екологічних стандартів, а також створити систему контролю за відповідністю української продукції цим вимогам.

Для Верховної Ради:

- прийняти зміни в Закон про екологічну відповідальність, що дозволяють більш жорсткий контроль за використанням хімічних речовин у сільському господарстві, та впровадження стандартів екологічно чистого виробництва.

Для органів місцевого самоврядування:

- організувати консультаційні пункти на місцях для допомоги аграріям у сертифікації їх продукції для європейського ринку.

Ці рекомендації є важливими для ефективного реалізації стратегічних напрямків розвитку ринку олійної продукції в Україні в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграції. Їх впровадження сприятиме значному посиленню національної економіки, покращенню конкурентоспроможності України на світових ринках, а також підвищенню рівня сталого розвитку аграрного сектору відповідно до європейських стандартів. Водночас, успішна реалізація цих рекомендацій потребує скоординованих зусиль на рівні державних органів, місцевих адміністрацій та приватного сектору, а також стабільних інвестицій в інфраструктуру, науку та технології. Залучення міжнародних партнерів і адаптація до європейських вимог будуть важливими етапами на шляху до стійкого розвитку аграрної економіки України, що стане важливим елементом її інтеграції в глобальні економічні процеси.

Список використаних джерел:

1. Виробництво та експорт соняшникової олії в Україні встановили другий результат за роки Незалежності. *Бізнес*. 2024. URL: <https://biz.censor.net/n3510984> (дата звернення: 21.02.2025).

2. Луцій О., Бондаренко В. Механізм забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору на засадах маркетингу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 4(32). С. 144–155.

3. Мазуренко О. В., Столярчук Н. М. Інноваційне забезпечення аграрного сектору економіки : аналіз стану. *Економіка АПК*. 2019. № 12. С. 37–45.
4. Сус Т., Ємець О., Мовчун С., Онишко С., Цюпа О. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрного сектора та фінансування її реалізації. *Фінансово-кредитна діяльність : проблеми теорії та практики*. 2022. Т. 6(47). С. 150–159.
5. Малюта Л., Рудан В., Балусhevський К. Проблеми та перспективи розвитку транспортної логістики України в умовах воєнного стану. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 33, № 3. С. 153–164.
6. Крамаренко І. С., Хаустова К. М., Архангельська А.-М. І. Роль інвестицій в розвитку транспортно-логістичної системи України. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип. 20. С. 456–462.
7. Трифонова О. В., Трушкіна Н. В. Стан, проблеми та тенденції розвитку транспортної логістики в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 1. С. 143–149.
8. Жихарева В. В., Івченко В. П. Реверсивна логістика як новий етап життєвого циклу транспортної галузі України. *Транспорт та логістика: сучасні виклики та перспективи розвитку*: мат. Всеукр. наук.-практ. конференція (м. Одеса, 18 лист. 2021 р.). Одеса : ДУ ІРЕЕД НАН України, 2021. С. 111–114
9. Зміни до державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». Українське право: веб-сайт. 2024. URL: <https://ukrainepravo.com/news/ukraine/zminy-do-derzhavnoyi-programy-dostupni-kredyty-5-7-9/> (дата звернення: 21.02.2025).
10. Для підприємств. Фонд розвитку підприємництва: веб-сайт. 2023. URL: <https://bdf.gov.ua/uk/dlya-pidpriemstv> (дата звернення: 21.02.2025).
11. Як ЄС уже зараз може допомогти українському бізнесу. Інструменти підтримки. 2022. *Економічна правда*: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/05/17/687133/> (дата звернення: 21.02.2025).
12. Кроки України в адаптації українського законодавства до європейських стандартів: історична ретроспектива і порядок денний. Асоціація жінок юристів України. URL: <https://jurfem.com.ua/kroky-ukrayiny-v-adaptatsiyi-ukrayinsko-ho-zakonodavska-do-europeyskykh-standartiv/> (дата звернення: 21.02.2025).
13. Україна встановила рекорд із переробки олійних культур у 2023/24 маркетинговому році. 2024. *Agroportal.ua*. URL: <https://agroveview.com/content/ukrayina-vstanovyva-rekord-iz-pererobky-olijnyh-kultur-u-2023-24-marketyngovomu-roczii/> (дата звернення: 21.02.2025).
14. Україна встановила другий результат за роки Незалежності з виробництва та експорту соняшникової олії. *Forbes.ua* 2024. URL: <https://forbes.ua/news/ukrayina-vstanovyva-drugiy-rezultat-za-roki-nezalezhnosti-z-virobnitstva-ta-eksportu-sonyashnikovoi-olii-20092024-23756> (дата звернення: 21.02.2025).
15. Україна почала переробку соняшнику у рекордних об'ємах. *Agropolit.com*. 2024. URL: <https://agropolit.com/news/28914-ukrayina-pochala-pererobku-sonyashniku-u-rekordnih-obyemah> (дата звернення: 21.02.2025).
16. Аграрний кешбек. Спека забрала до 20% соняшнику в Україні, але експорт олії зростає на \$300 млн. Хто заробить найбільше. *Forbes.ua*. 2024. URL: <https://forbes.ua/company/agrarniy-keshbek-speka-zabrala-do-20-sonyashniku-v-ukraini-ale-zbilshit-eksport-olii-na-300-mln-khto-zarobit-naybilshe-19112024-24874> (дата звернення: 21.02.2025).

References:

1. Vyrobnnytstvo ta eksport soniashnykovoi olii v Ukraini vstanovyly druhyi rezultat za roky Nezalezhnosti. (2024). [Production and export of sunflower oil in Ukraine set the second highest result since Independence]. *Biznes. Tsenzor*. Available at: <https://biz.censor.net/n3510984>
2. Lutsii, O., Bondarenko, V. (2022). Mekhanizm zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv ahrarnoho sektoru na zasadakh marketynhu. [Mechanism for ensuring innovative activity of agricultural sector enterprises based on marketing principles]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4 (32), pp. 144–155.
3. Mazurenko, O. V., Stoliarchuk, N. M. (2019). Innovatsiine zabezpechennia ahrarnoho sektoru ekonomiky : analiz stanu. [Innovative support of the agricultural sector of the economy: analysis of the state]. *Ekonomika APK*, no. 12, pp. 37–45.
4. Sus, T., Yemets, O., Movchun, S., Onyshko, S., Tsiupa, O. (2022). Formuvannia stratehii innovatsiinoho rozvytku ahrarnoho sektora ta finansuvannia yii realizatsii. [Formation of a strategy for innovative development of the agricultural sector and financing its implementation. Financial and credit activities: problems of theory and practice]. *Finansovo-kredytna diialnist : problemy teorii ta praktyky*, no. 6 (47), pp. 150–159.
5. Maliuta, L., Rudan, V., Balushevskiy, K. (2023). Problemy ta perspektyvy rozvytku transportnoi lohistyky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. [Problems and prospects for the development of transport logistics in Ukraine under martial law]. *Ekonomichniy analiz*, no. 33(3), pp. 153–164.
6. Kramarenko, I. S., Khaustova, K. M., Arkhanshelska, A.-M. I. (2019). Rol investytsii v rozvytku transportno-lohistrychnoi systemy Ukrainy. [The role of investments in the development of the transport and logistics system of Ukraine.]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 20, pp. 456–462.
7. Tryfonova, O. V., Trushkina, N. V. (2019). Stan, problemy ta tendentsii rozvytku transportnoi lohistyky v Ukraini. [Status, problems and trends in the development of transport logistics in Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 1, pp. 143–149.

8. Zhykharieva, V. V., Ivchenko, V. P. (2021). Reversywna lohystyka yak novyi etap zhyttievoho tsykladu transportnoi haluzi Ukrainy. [Reverse logistics as a new stage in the life cycle of the transport industry of Ukraine]. *Transport ta Lohystyka: Suchasni Vykylyky ta Perspektyvy Rozvytku*: mat. Vseukr. nauk.-prakt. konf. Odesa : DU IREED NAN Ukrainy.
9. Zminy do derzhavnoi prohramy «Dostupni kredyty 5–7–9%». (2024). [Changes to the state program "Affordable loans 5–7–9%"]. *Ukrainske pravo*: veb-sait. Available at: <https://ukrainepravo.com/news/ukraine/zminy-do-derzhavnoyi-programy-dostupni-kredyty-5-7-9/>
10. Dlia pidpriemstv. (2023). [For enterprises. Entrepreneurship Development Fund]. *Fond rozvytku pidpriemnytstva*: veb-sait. Available at: <https://bdf.gov.ua/uk/dlya-pidpriemstv>
11. Iak YeS uzhe zaraz mozhe dopomohty ukraïnskomu biznesu. Instrumenty pidtrymky. (2022). [How the EU can help Ukrainian business now. Support tools]. *Ekonomichna pravda*: veb-sait. Available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/05/17/687133/>
12. Kroky Ukrainy v adaptatsii ukraïnskoho zakonodavstva do yevropeïskykh standartiv: istorychna retrospektyva i poriadok denniy. [Ukraine's steps in adapting Ukrainian legislation to European standards: historical retrospective and agenda]. *Asotsiatsiia zhinok yurystiv Ukrainy*. Available at: <https://jurfem.com.ua/kroky-ukrayiny-v-adaptatsiyi-ukrayinskoho-zakonodavstva-do-evropeïskykh-standartiv/>
13. Ukraina vstanovyla rekord iz pererobky oliinykh kultur u 2023/24 marketynhovomu rotsi. (2024). [Ukraine set a record for oilseed processing in the 2023/24 marketing year]. *Agroportal.ua*. Available at: <https://agroveview.com/content/ukrayina-vstanovyla-rekord-iz-pererobky-olijnyh-kultur-u-2023-24-marketynhovomu-roczy/>
14. Ukraina vstanovyla druhyi rezultat za roky Nezalezhnosti z vyrobnytstva ta eksportu soniashnykovoi olii. (2024). [Ukraine has set the second highest result in the years of Independence in the production and export of sunflower oil]. *Forbes.ua*. Available at: <https://forbes.ua/news/ukraina-vstanovila-drugiy-rezultat-za-roki-nezalezhnosti-z-virobnitstva-eksportu-sonyashnikovoi-olii-20092024-23756>
15. Ukraina pochala pererobku soniashnyku u rekordnykh obiemakh.(2024). [Ukraine has begun processing sunflower seeds in record volumes.]. *Agropolit.com*. Available at: <https://agropolit.com/news/28914-ukrayina-pochala-pererobku-sonyashnyku-u-rekordnih-obyemah>
16. Ahrarnyi keshbek. Speka zabrala do 20 % soniashnyku v Ukraini, ale eksport olii zroste na \$300 mln. Khto zarobyt naibilshe. (2024). [Agricultural cashback. The heat has taken away up to 20% of sunflower in Ukraine, but oil exports will increase by \$300 million. Who will earn the most?]. *Forbes.ua* Available at: <https://forbes.ua/company/agrarniy-keshbek-speka-zabrala-do-20-sonyashnyku-v-ukraini-ale-zbilshit-eksport-olii-na-300-mln-khto-zarobit-naybilshe-19112024-24874>

Antonyuk P. O., PhD in Economics,
Senior Research Officer at the Department of Market Mechanisms and Structures
State Organization «Institute of Market and Economic-Ecological Researches
of the National Academy of Sciences of Ukraine»
paul_antonyuk@ukr.net
ORCID: 0000-0002-8100-2563

STRATEGIC DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE OIL PRODUCTS MARKET IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECONSTRUCTION AND EUROPEAN INTEGRATION

Abstract. *The study is devoted to the analysis of the prospects for the development of the oil products market of Ukraine in the context of post-war recovery and European integration processes. Strategic directions for the modernization of this market are substantiated. Particular attention is paid to the issues of rebuilding the production infrastructure after military destruction, increasing the investment attractiveness of the sector, developing processing technologies and ensuring compliance with European Union standards. The prospects for the integration of Ukrainian producers into global supply chains are outlined, the role of state support and international cooperation in stimulating exports is considered. The article proposes a set of measures aimed at restoring and developing the oil products market, increasing its competitiveness and ensuring sustainable economic growth of the industry in the context of European integration. The results of the study may be useful for representatives of agribusiness, government agencies and experts dealing with issues of economic development and international trade. Recommendations are formulated regarding the innovative renewal of the agricultural sector, the development of infrastructure and logistics chains, financing mechanisms and state support. The need to adapt production processes to European standards and regulations was identified, which will contribute to expanding access to EU markets. A set of measures aimed at restoring and developing the oilseed market, increasing its competitiveness and ensuring sustainable economic growth of the industry in the context of European integration was proposed. Particular attention is paid to increasing the share of oilseeds in the structure of agricultural production and ensuring sustainable development, in particular the implementation of environmental practices. The role of sustainable development and environmental standards in shaping the future market for oilseed*

products is separately considered. The need to introduce modern production methods that minimize environmental impact, in particular energy efficiency and waste processing technologies, is emphasized. Such an approach will contribute not only to compliance with European requirements, but also to strengthening the position of Ukrainian products in the global food system. The issue of increasing the competitiveness of Ukrainian products in world markets through the production of products with high added value and the formation of a positive image in the international arena is considered.

Keywords: *strategy, development directions, market, oil market, products, war recovery, post-war recovery, European integration.*